

אין צדין פרק שלישי ביצה

כד.

עין משפט גזר מצוה

ד א ב מיי פ"י מהלכו
שנת הלכה י י ט סגנ
לאון סה טושי"ע א"ח ס"י
שטן סק"פ א:
ג א ד מ"י ש"ס הלכה כ:
ו ה מ"י פ"ב מהל' י"ט
הלכה ז סגנ ש"ס טור
ש"ע ש"ס ספקי ז ו"י מ"א
סק"פ ז:
ז ח מ"י ש"ס הלכה ז ו"פ"י
מהלכות שנת הלכה כ"ד
טושי"ע ס"ב ספקי ז:
ח ז ח מ"י פ"ב מהל' י"ט
י"ט הלכה ט סגנ
לאון טושי"ע א"ח ס"י
מ"א סק"פ ז:

לענין רש"י
משט"מ ר"י ארון כלים.

רבינו הגאון (המשך)
רחבמם הוא דפליגי עליה
ד' יהודה, נתן הצד
צפור למגדל וצבי לגינה
ולחצר ולבירין נגמרה
צידתו וחייבו בשבת,
וקמי לחצר ולבירין,
ביבין הוא ודמיא חצרו,
כאשר כל מה שבחצר
מותר לצדו אחריו ב"ט,
וכן כל מה שבבירין
צדו הוא קודם לכן,
אסיקא עופות אעפ"י
לא קשיא, מתנתין בביר
מקורה והוא כבית נגמרה
צידתו, וביביות בביר
צידתו, כיון שצידו מקורה
יתכן (שיפתח) (שיפתח)
אחריו שן בכל שעה
שצדו, לפיכך אין צדין,
ואי קשיא לך דהא
בין ר' יהודה ובין
רבנן הצד צפור לבית
בשבת פטור הוא, שלא
נגמרה צידתו, והנה הבית
מקורה הוא, ואפי"כ אינה
צידה, וכיון דבשבת פטור,
ב"ט אסור לצדו ממנו.
חילוקתם בצפור דרור הוא,
ושאני צפור דרור משאר
עופות, דשאר עופות
כיון שניתסין בביר
מקורה נגמרה צידתו, אבל
צפור דרור אינה מקבלת
מרות, ואין נגמרת צידתה
אלא בגמול, בחד שיהיא
פירוש כגון ריצה אחר
ואינו צריך לפרש בני
ביני, כל היכא דנפל טולא
דמחילין אהרדי, פירוש
בעת שהמבח במורה,
צל כותל המערבי מגיע
עד כותל המזרחי, והוא
בביר קטן, רש"ב"ג אומר
הכי דמי מחוסר [צידה],
ואסיק ואפי"כ דבאין
לכלבון לערב, כגון יוני
שוכן רוגני עלייה, כיון
דבעי דבויי להו, אסור
לצוד מהן ב"ט, אבל
ארוין ותרנגולין ויונים
הרדסיות, אפי"כ דצדין
אותן, כיון דבאין לכלבון
לערב ומזונותן עליהם
לערב לכלבון לערב, ויוני
ולבוא לכלבון מיהא לא
בעי דבויי, דבני תרבות
הן, ואין בורחין מבני
אדם אלא שרוחין כי
באין לצודן (ב) [מנחין]
אמר רב יהודה אמר
שמואל הלכה כרש"ב"ג,
דכל מחוסר צידה בענין
שארנו אסור, ושאינו
מחוסר צידה מותר. **מתני'** מצודות חיה ועופות ודגים לא יטול מהן א"כ יודע שצודו מעי"ט. ספק אסור, ומעשה בני
שביא לר"ג כ"ו. אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה כר"ג. איכא דמתני לה אהא דתנאי שוחטין מן הביבין ב"ט, וידוע
אבל לא מן הרשות כ"ו. ותרצנא הכי, ר' יוסף אומר בא ומצאן המצודות שנתקלקלו מערב יומין, בידוע
שפערב יו"ט יצודו, [הא] ספק נעשר כמי שצודו ב"ט ויאסור. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"ש בן אלעזר.

ב"ר היבא דנפלי מורא מן הכתלים. ושיעור (ס) היה להם גובה
צמלים של צדין: **ב"ר** שאומר הבא מצודה ונצודנו ב"ו.
וא"ת והרי אמרין לעיל שיעור אחר ופ"ה לאדי ואדי חד שיעורא
הוא ודוקא הוא דאס כן אמאי מפרש אותו פעם אחרת והלא פירש
לעיל היכי דמי ציבר גדול וכו' לכך
י"ל דלעיל מיירי צבהמה ומה והכא
מיירי בעופות ואפי"כ דלעיל קאמר
הא ציבר מקורה מכל מקום לא
פירש שיעור היצבר צמה לא הוא
מחוסר צידה והשתא נחלא דפרין
עלה מאוזנין ומרגולין: **ו**
ותניא הצד אווזין ותרנגולין ויוני
הרדסיות (א) . וא"ת
והא קיימא לן כל פטורי דשבת פטור
אזל אסור מדרבנן ומתמתין נמי
מודה דפטור אזל אסור מדרבנן וי"ל
לפי מה שפירשתי צממתין נחלא
דגורין מוונות גינה שמא יצא לגוד
מהן דאס כן ע"כ כריך לומר דאסור
מן התורה דאס אינו אסור אלא
מדרבנן לא הוה גורין ליתן מוונות
משום שמא יגודס דהו גינה לגינה
אי נמי סמיך אההיא דתנן פ' האורג
צמסכת שבת (ד"ג ק"ו: וס) דאמר
התם ר"ג מחוסר צידה הלא
למורו פטור דא מחוסר צידה ווא"ל
הלא מתכוו חייב והכי פריך הואיל
ואוקמת מחוסר צידה דרווא לומר
כל שאומר הצא מלודה ונלודו א"כ
היכי קאמרת הלא הלא אווזין ותרנגולין
פטור הא שפיר חשיב מחוסר צידה
כיון שצריך לומר הצא מלודה
ונלודו וצממתין צידה הלא מתכו
חייב והכא הוה הלא מתכו:
אלא
כרבי שמעון בן גמליאל א"ת אמר ליה אביו הלכה מכלל דפליגי א"ת אמר ליה
ומאי נפקא לך מינה אמר ליה גמרא גמור ומורתא תהא: זה הכלל כל
המחוסר צידה וכו': היכי דמי מחוסר צידה אמר רב יוסף אמר רב יהודה
אמר שמואל הכל שאומר הבא מצודה ונצודנו אמר ליה אביו והא אווזין
ותרנגולין שאומרים הבא מצודה ונצודנו ותניא והצד אווזין ותרנגולין ויוני
הרדסיות פטור אמר רב רב רב הונא אמר שמואל הללו באין לכלבון
לערב והללו אין באין לכלבון לערב והרי יוני שוכן ויוני עלייה דבאין
לכלבון לערב ותניא הצד יוני שוכן ויוני עלייה וצפרים שקננו בטפחין
לערב ומזונותן עליהם והללו באין לכלבון לערב ואין מזונותן עליהם רב מרי
אמר הני עבידי לרבווי והני לא עבידי לרבווי כוליהו נמי עבידי לרבווי לכלבון
קאמרינן עבידי לרבווי: **בתנאי'** מצודות חיה ועוף ודגים שעשאן מערב יום
טוב לא יטול מהן ביום טוב אלא אם כן יודע שצודו מערב יום טוב ומעשה
בנכרי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני
לקבל הימנו: **גמ'** מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני ספק מוכן אסור
ורבן גמליאל מתיר ומעשה נמי בנכרי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל ואמר
מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה
כר"ג ואיכא דמתני לה אהא דתנאי ספק מוכן ר"ג מתיר ורבי יהושע אומר
אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהושע ואיכא דמתני לה אהא דתנאי
שוחטין

המחוסר צידה. שצריך לזודו: **גמ'** הלא פטור. מן המוח עד
שהניסו למגדל עץ שקורין מישטי"ר או הלא כזי מן המוח עד
שהניסו לבית צממת: חייב. דכיון דהכנים פטור למגדל ועל לפניו
הרי הוא אחו ועומד ונגמרה צידתו וכן כזי לבית ועל בפניו. אבל
פטור שהכנים לבית ועל בפניו פטור
שיולא לו דרך חלונות ואין כאלו צידה
או כזי שהכנים מן המוח לציבר ועל
לפניו אין זו צידה: **וחכמים אומרים**
פטור למגדל. היא צידתו כאשר אמרת
אבל כזי אין צריך עד שיכניסו לבית
דאף לגינה ולחצר ולציבר הוי צידה
ומתמתין דקתני לדין מן הצדין
ציוס טוב רבנן היא דלמרי משכנס
לציבר הוא נלוד ועומד וביבית ר'
יהודה: **אלא עופות קשיא**. דהא
כולהו מודו דאין צידתן אפילו לבית:
מקורה. שיש לו גג. **הלא**. דקתני
גבי שנת פטור למגדל ולא לבית:
בלפור דרור. שדרה צבית כשצדה
שיודעת להשמט צויות הצית לכל כד
ולכן נקראת דרור על שם דירה
שדרה בכל מקום: **השאלה דאפי"כ**
להכי. דעופות אעפ"י לא קשו
ההדי ולא דחיקא לאוקומי מתני'
פלוגתא דתנאי חיה אחיה נמי לא
תוקמא כתנאי אלא מתריושו כרבנן
ומתמתין ציבר קטן וכן היא דשבת
וצרייתא דקתני אין לדין ציבר גדול
ויש לה להשמט. ורש"ב"ג אף ציבר
קטן פליגי אס ז"ל הצא מלודה אי
נמי לאו לאפלוגי אחא אלא לפרושי
כדלקמן: **נחש חשיב**. דפעם אחת
שהוא שמה עליו לתפשו אין לו
להשמט ממנו: **עוקצי עוקלי**. זיות:
דנפלי טולא דתפלי אהדי. מרוב
קטנו וקצרו: **הלכה מכלל דפליגי**.
רבנן עליה למימר כל הצדין שזין
צממיה והא אוקימנא ציבר קטן
משום דנלוד ועומד: **מאי נפקא לך**
מינה. אלא מינה הלכה כ"ש דאי לא
פליגי הלכתא היא: **אמר ליה גמרא**
גמור ומורתא תהא. משל שמואל הוא
כמו זבון וזין תגרא אקרי (ב"מ דף מ:)
כך גמרא גמור אומר לתלמיד שוטה
למוד הן אמת הן שבוש ויהא לך
לומר ושיר: **הצא מלודה**. כלומר
שצריך לבקש מחזכות לתפשו והיינו
שיעורא דציבר גדול דלעיל ואידך
ציבר קטן. ורב ורש"ב"ג ורש"ב"ג
חדא שיעורא ורש"ב"ג יוסף כהאי
שיעורא: **הרדסיות**. על שם מקומם
ו"א ע"ש הרדוס והן הגדלים צמטים:
לכלבון. סל שמקנינן בו כמו כלבון
מלא עוף (וי"מ ה'). אווזין ותרנגולין
באין לערב לכלבון ונוח לתפשו שם
הלכך הרי הן כנלודין ועומדים ומותר
לזודן אפילו חוץ לכלבון: **יוני שוכן**
ויוני עלייה. יוני הבר הן ושזין
ואוכלין בחוץ: **צממיתין צדירות** גרס.

(א) שנת קי: [וחספתא פ"ג],
(ב) שנת קי. ע"ש, א (א שנת
ק"ו:)] (ג) שנת קי. ע"ש, א (א שנת
(ד) שנת קי. ע"ש, א (א שנת
(ה) שנת קי. ע"ש, א (א שנת
ס. ע"ש, א (א שנת קי. ע"ש, א)
שנת קי: ד"ה הלכה].

הגהות הב"ח
(א) גמ' וזכ"א פטור למגדל
וצבי לבית לגינה: (ב) תוס'
ד"ה כל היכא וכו' ושיעור
גובה היה להם צממיתין:
(ג) ד"ה ונחלא וכו'
הרדסיות פטור וא"ת וכו'
דלמר התם רש"ב"ג מחוסר
צידה:

מוסף רש"י
ביבירין של חיה ושל
עופות. קפיפות מוסיפין
אין צדין מהם ביום
טוב. אמרנו לאו יטול
ועומד קא חשיב ליה, ש"מ
המכניס לציבר אין זו
צידתו (שבת ק"ו). ואין
גורמין לפניהם מוונות.
כיון דאין מוקפא לא מני
למטר עליו הניחו (שם). והא
ר' יהודה. היה צדין לא
צדין ר' יהודה היה,
דמתמתין לא חשיב על
צידה עד שיכניסו לבית
(שם). הצד צפור. על
שמינסו, למגדל.
משט"מ בל"מ, חייב דרו
היא צידתו, אבל אם הכניסו
לבית אינו יטול כפי, שז"ל
לו דרך חלונות (שם ק"ו).
וצבי לבית. וצבי יטול
משהכניסו לביתו ועל
פניו, אבל אם הכניסו
לגינה או לחצר אין זו צידה
(שם ק"ו). אלא עופות
אעפ"י קשיא. דהא בין
לר' יהודה בין לרבנן פטור
למגדל קאמרי (שם).
ביביר מקורה. הוי יודע.
בצפור דרור.
מתני' דקתני פטור לבית
לא, כנפול דרור שקטן,
שדרכה לזוד צבית כשצדה
ושמטת מורח מורח לרבי.
השתא דאיתיה לרבי.
לאוקימנא מתיושו כרבנן
(שם). שחיא. מלודה,
שהוא שמה לאחז צה
(שם). עוקצי. פולח
להשמט כן (שם). ואידך.
כל מי שצדין כן
מכלל דפליגי. והא
אוקימנא דרבנן נמי ציבר
קטן אחר (שם). וצממיתין
נפקא לך מינה. כל שכן
כיון דלא פליגי עליה
הלכתא כמיה (שם) ע"ה
חלוקין בין לא חלוקין הלכה
כמוטו (ע"ז ב"ב). גמרא
גמור וצממתא תהא.
אמר השמעה צממיה
בעלמא בלא לודן (שם)
צממיה. אפי' תלמודו של
רב יוסף וקא"ל אחת
תלמודי לומר הלכה כמוטו
וזהו מוכר בעלמא, דאי
אין חלוקין הלכה למה לי
(ע"ז ב"ב).

רבינו הגאון
ביבירין של חיה ושל
עופות ושל דגין אין קשיא
מהן ב"ט כ"ו, קשיא
חיה אחיה קשיא עופות
אעפ"י ולמפרקין לא
קשיא ומתמתין ר' יהודה היא,
דתנן ב"ב ר' אליעזר אומר כ"ו, ר' יהודה
אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית
חייב, שחיה אחרת בבית נגמרה צידתו,
והמכניסה בבית שצד [חייבין], אבל צד
הצבי והכניסו
לביבירין פטור, וכיון שלענין שבת
פטור שאינו צדו, אסור לצוד אותו
ב"ט מן הביבין. לפיכך
שנה בביריתא אין צדין. כי הביבין לר'
יהודה כיער חסוכין. ומתמתין דקתני
אבל צדין חיה מן הביבין.